

تبیین و ارزیابی هزینه و فایده اثرات برنامه ریزی حمل و نقل بر الگوهای متفاوت کاربری زمین در کلانشهرها

محمود شورچه، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری - دانشگاه اصفهان¹
شیرین صباغی، کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
shoorcheh.mahmood@yahoo.com, 09127989357

چکیده:

این مقاله به دنبال تبیین اثر تصمیمات در بخش حمل و نقل بر کاربری زمین است. اثرات در سه دسته اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در نظر گرفته شده است. این اثرات شامل اثرات مستقیم بر روی کاربری زمین به منظور ایجاد تسهیلات حمل و نقل می‌باشد و اثرات غیر مستقیمی که از طریق تغییرات بر روی الگوهای توسعه کاربری زمین ایجاد می‌شود مانند قابلیت دسترسی. به ویژه اینکه برخی تصمیمات برنامه‌ریزی در بخش حمل و نقل سبب افزایش رشد پراکنده (*Sprawl*) (پراکندگی شهر، ایجاد حاشیه‌های شهری، توسعه خودرو محور) می‌شود در حالی که ممکن است برخی از آنها از رشد هوشمند (*Smart growth*) (فشرده‌گی بیشتر شهر، توسعه پُر (*Infill*) کاربری‌های زمین، توسعه چندگانه در حمل و نقل) حمایت کنند. چنین الگوهای توسعه‌ای اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی مختلفی دارد. مقاله حاضر روش‌های خاصی برای ارزیابی چنین اثراتی در برنامه‌ریزی حمل و نقل ارائه و تشریح می‌کند. به طور نمونه نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که شیوه حمل و نقل اتومبیل محور سبب پراکندگی بیشتر شهر و از این رو ایجاد هزینه‌های مختلف بر محیط و شهروندان شده، بنابراین امروزه بسیاری از برنامه‌ریزان شهری حمایت از شیوه‌های حمل و نقل غیرموتوری و حمل و نقل عمومی را به دلیل حمایت آن از توسعه پایدار شهری اتخاذ نموده‌اند.

واژه‌های کلیدی: برنامه‌ریزی شهری، حمل و نقل، کاربری زمین، رشد پراکنده، رشد هوشمند، ارزیابی هزینه - فایده